

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Milli Eğitim Bakanı Ziya SELÇUK** tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Necdet İpekyüz
Necdet İPEKYÜZ

Batman Milletvekili

Diller iletişim ve aidiyet bildirme aracı olmanın yanı sıra toplumsal hafızayı taşıma/aktarım aracı işlevini de sahiptirler. Bu anlamıyla diller canlı birer varlıktırlar. Dilin insan hayatındaki yeri ve önemi tüm toplumlarda kabul gören bir gerçektir. Dil konusunda yapılan çalışmalar bize bir dil sık kullanıldığında/eğitim dili olduğunda daha fazla gelişim gösterirken aksi durumda ise yok olma sürecine girdiğini göstermektedir. Ayrıca dil ile düşünce arasında da sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Dil; insanın toplumsallaşmasında, kimlik kazanmasında, toplumsal kuralların öğrenmesinde, kültürel değerleri içselleştirmesinde, toplumun tüm üyelerini bir arada tutma konusunda da önemli bir işleve sahiptir.

Anadilde eğitim evrensel bir haktır ve bu hak 20 Kasım 1989'da BM Çocuk Hakları Sözleşmesinin 28. Maddesinde *"Çocuğun eğitim hakkı ve bu hakkın fırsat eşitliği temelinde gerçekleştirilmesi gerektiği"*, 29. Maddesinin c fıkrasında *"Çocuğun anne-babasına, kültürel kimliğine, dil ve değerlerine, çocuğun yaşadığı ve ya geldiği menşee ülkenin ulusal değerlerine ve kendisinininkinden farklı uygarlıklara saygının geliştirilmesi"*, 29. Maddesinin d fıkrasında ise *"Çocuğun anlayışı, barışı, hoşgörü, cinsler arası eşitlik, ister etnik, ister ulusal, ister dini guruplardan, isterse yerli halktan olsun, tüm insanlar arasında dostluk ruhu ile özgür bir toplumda, yaşantıyı, sorumlulukla üstlenecek şekilde hazırlanması"* gibi amaçlara yer verilmiştir. Yine İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde anadilde eğitime özel vurgu yapılmıştır. AB ile Türkiye arasında başlayan müzakere sürecinde, 1982 Anayasası'nda anadille ilgili yer alan bazı yasaklı maddeleri 2001'de yapılan birkaç değişiklikle *"düşüncelerin açıklanması ve yayılması"* ve *"yayın yapılmasını"* düzenleyen 26. ve 28. maddelerde değişikliğe gidilmesine rağmen anadilde eğitimle ilgili Anayasa 42. madde de yer alan *"Türkçe'den başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına anadilleri olarak okutulamaz ve öğretilemez"* ibaresinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Ancak bu değişiklikler sadece anadilde eğitime yönelik değil Türkçe dışında başka dillerde yayın yapan dergi, gazete, kurs açma gibi birtakım faaliyetlerin serbestliğine yönelik yapılmıştır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 16 Şubat 2021'de gerçekleşen 'Bizim Yunus Yılı' açılış töreninde ***"Dilini kaybeden bir milletin hafızasını, benliğini, inancını kaybedeceğini söylemiş"*** ve ayrıca *"Ana dilleri ile bağları zayıflayan toplumların zamanla sürüleşmesi, sömürgeleşmesi, kimliksiz hale gelmesi kaçınılmazdır. Gerek dünya tarihine, gerekse Türk tarihine baktığımızda bunun sayısız örneğini"*

görürüz. Avrupa kıtasındaki soydaş toplulukların önemli bir bölümünün dilleriyle bağları kopunca nasıl Slavlaştıklarını hepimiz çok iyi biliyoruz. Aynı şekilde Afrika'da sömürgecilerin işgal ettikleri yerlerde insanların inançları ile beraber dillerini de hedef aldıklarına şahit oluyoruz. Unutmayınız, vatani önce dil, sonra ordu bekler. Bunun için Türkçemize çok sıkı sahip çıkmalıyız'' ifadelerini kullanmıştır.

Anadilinde eğitim, eğitim biliminin en temel ilkelerinden birisidir. Türkiye, birden çok anadilin, kültürün ve kimliğin her türlü engele karşın konuşulduğu, işitildiği, yaşamayı devam ettirdiği bir halklar bahçesi olmalıyken, iktidarın tekçi dayatmaları ülkenin bu tarihsel ve kültürel zenginliğinin gelişmesini engellemektedir. Türkçe dışındaki anadillerinin varlığına ve öğrenilmesine karşı çıkmak, bir yönüyle eğitim biliminin en temel ilkesine karşı çıkmak anlamına gelmektedir. Türkiye'de yaşayan milyonlarca Kürt açısından anadilinde eğitim vazgeçilmez bir talep olmaya devam ederken, ne yazık ki dönemin politik ruhuna paralel olacak şekilde, seçmeli Kürtçe dersler işlevsizleştirilmiş, birçok Kürt Dili kurumu kapatılmış, Kürt diline ilişkin yasaklamalar artmıştır. Türkiye'de diller üzerindeki baskı ve yasakçı anlayışın sürdürülerek tek dilde ısrarcı olunması Türkiye'nin dilsel zenginliklerini yok etmekle birlikte, Türkiye'yi çorak, tek tip dil ve düşünce biçiminin filizlendiği bir coğrafyaya çevirmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Türkiye'de anadilinde eğitim ve kamusal hizmet verilmemesini Bakanlığınız nasıl değerlendirmektedir? Bu konuda herhangi bir çalışmanız var mıdır?
- 2- Anadilinde eğitim talebini kültürel ve siyasal çoğulculuğun gereği olarak kabul eden gerçeklikten hareketle anadilinde eğitim hakkının sağlanması hususunda Bakanlığınız bünyesinde hangi çalışmalar yapılmaktadır?
- 3- İlkokul veya ortaokula devam edip 2020-2021 eğitim ve öğretim yılında "Yaşayan Diller ve Lehçeler" dersini seçen öğrencilerin seçtikleri dillere göre dağılımı nasıldır?
- 4- "Yaşayan Diller ve Lehçeler" dersi kapsamında yer alan Kurmanci ve Zazaki dillerini seçen öğrencilerin illere, okul türüne ve cinsiyete göre dağılımı nasıldır?
- 5- "Yaşayan Diller ve Lehçeler" dersi kapsamında yer alan Kurmanci ve Zazaki dilleri öğretmek üzere Bakanlığınız bünyesinde kaç öğretmen vardır? Bu öğretmenlerin kaç üniversitelerin Kürt Dili ve Edebiyatı bölümlerinden mezun olmuştur? Bu branşlar için önümüzdeki dönem kaç öğretmen ataması yapılması planlanmaktadır?